

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

כרוזים בגנות גיוס כנות לצה"ל. הם הואשמו בסעיפים 36(א) ו-159(ב) של החוק הפלילי 1936, כלומר: "קשירת קשר להכשיל ביצוע חוק שירות ליטיון, פירסום דברים שיש בהם כוונה מרדנית". השבוע לפני 25 שנים הכריזה מערכת "העולם הזה" בשיתוף עם מערכת ה"ניו יורק הראלד טריביון", על "התחרות העולמית של הסיפור הקצר". כשער הגיליון: חבר הכנסת אליעזר ליכנה.

גיליון "העולם הזה" שראה את השבוע לפני 25 שנים כדיוק, סיקר בפילמוס ובכתבה את מיכצע הצלתם של שלושה שוטרי מישטרת החופים הישראלית, שפנינתם נצטלה כיום מול חוף הניקרה. היה זה מיכצע ההצלה הראשון מסוגו בארץ, שבו השתתף מסוק של הליהאוויר. כתבת השער הגישה את תיאורו ודיוקנו של חי"ם מפא"י אליעזר ליכנה, מגערי בניגוריון בראשית שנות ה-50, שפעל ככנסת ובמפלגתו להפית דרכה הפוליטית של מפא"י ימנה. כמורר "מחתרת" הובא סיפור של שלושה רבנים קשישים: הרב צבי פסח פראנק (70); הרב זלמן מלבר (80) והרב ראיבן כנגיס (93), שהובאו לבית המושט הירושלמי בשל הפנת

"העולם הזה" 798, תאריך: 12.2.53

פצצה * ח * בנק ישראל נולד * העיתונאי שפומר על ידי מפא"י * ראם אלבנדיה אלמליח

העם

מוקש על הפסים

הרכבת ירדה מהפסים. לא היתה זאת רק רכבת של קרונות ברזל ועץ. היתה זו רכבת השלום במרחב, אשר גלגליה הצרודים השמיעו חריקה צורמת-אוזן על הפסים המפוצצים המוברי לים מת-לאביב לקהיר, מטבריה לדמשק, מירושלים לרבת-עמון.

מציבה הרוח לאורך הגבולות הארוכים של מדינת ישראל הוא כזה שכל עטישה מעבר אחד של הגבול, עלולה לגרור מטחיריות מעברו האחר. אם הפעם היתה העטישה חזקה יותר, השמיעה הד רם יותר, גרם לכך המצב הרע והולך של הגוף הלאומי הישראלי על הבמה הבינלאומית. מאז הכריזה ברית המועצות מילחמה על הציונות ועל מדינת ישראל, הרגישו כל ארצות ערב בתחרות הגוברת והולכת של שני הגושים הבינלאומיים, על הסדיתן המפוקפקים. גם מדינת ישראל מרגישה בכך, נאלצת להגיב ביתר חריפות כדי להפגין את כוח חותיה בעולם ההולך ומצטנן.

איש ירד ממוסום. היה זה כימעט

סימלי, שדווקא ברגע זה ירד ראלף באנץ' מן המטוס בלוד, שפע חיוכים לעבר דויד בן-גוריון הנופש במלון ליד תל-אביב. אחרי שישפע חיוכים דומים לעבר המצרי מוחמד נגיב.

באנץ' נשאר הסמל היחיד לשלום מר-חבי. תודות לסבלנותו הבלתי-מגובלת ישבו פקידים וקצינים וערכו את הסכמי שביתת-הנשק. הוא קיווה שהסכמים אלה יוחלפו באחד הימים בשלום-אמת. אולם שלום זה רחוק עתה יותר משהיה אי-פעם.

אין פירוש הדבר שחסרים גם היום בי מרחב יסודות הרוצים בשלום עם ישראל. אולם גם הם מעלים מדי פעם את תנאי השלום. אנשים שבאו לאחרונה במגע אישי עם יסודות אלה הביעו את הדיעה שעתה, תנאי המינימום הם: שיבה לגבולות הר חלוקה שנקבעו על-ידי האומות המאוחדות, תשלום פיצויים הוגנים לפליטים הערבים והחזרת חלק מהם לישראל.

לא היה כימעט איש במדינת ישראל ש היה מוכן לשלם מחיר זה. לפיכך היה ברור שהמוקשים על פסי הרכבת (וכל הגורם להם וכל הנובע מהם) ירבו בהודשים הקרובים.

דומה שהאזרח הישראלי השלים עם מחיר שבה זו. על כל פנים, כשצעקו כותרות הר עיתונים על מעשי המילחמה, על מיברקים הפצועים העיקריים הם, כמוכך, המדינה — ושלושה מליוני יהודים החיים בתחומי ברית-המועצות. קל להיות גיבור בשדרות רוטשילד, תל-אביב, אך ההבר עלול להי-ראות אחרת לגמרי בעיני יהודי בשדרות סטאלין בבודאפשט או בלינינגרד.

ככל מעשיה-טרור שגברו במדינה בגל עכור בשלושה החודשים האחרונים, היה גם מעשה זה הסר-תכלית לחלוטין. הממד שלה הסובייטית לא הודועזה — להיפך, אין ספק ששמחה על נימוק אנטי-ציוני חדש זה, להפגנה כלפי העולם.

אי יעירות, לפחות. האשמה האמיתית רובצת, כמוכך, על המישטרה. במשך רבע שנה רשמה בתקיה יותר מתריסר מעשי טרור, פיצוץ והצתה*. המבצעים היו זהים, אך היא לא ידעה למנוע גם אחד מהם, ולא הביאה איש לדין. פגיעה זו במטרה הבלטת ביותר במדינה, שדווקא משום כך קל להגן עליה יותר מאשר על כל מטרה אחרת, מבלטיה, לפחות, אי-יעילות מתרידה. ובעיני אנשים פשוטים, ובעיני משקיפים זרים, עלולה אי-יעילותו להתפרש גם אחי-רת: שמישטרת ישראל אינה חושבת כי מניעת מעשי טרור מסוג זה נמנית עם תפקידיה החשובים יותר.

עיתונות

לכל דבר גבול
אהרון אלמוג**, הכתב הצעיר לעגיניי פליליים של הדור, חש השבוע באמיתות האימרה הישנה של עיתונאים ותיקים: "עיתונות היא מיקצוע מסוכן, ושומר-נפשו ירחק ממנה".

כשבא אלמוג לבית מישפט השלום בתל-אביב, ביניהם פיצוץ מערכת העולם הזה. ** אלמוג ידוע כיום יותר כמשורר מחונן.

אביב, להיות נוכח בהבאתם של שני הר מתפרצים למישרדי הקיבוץ הארצי. לי שם הוצאת פקודות מעצר נגדם, נוכח שר העצורים הובאו לביתו של השופט ושחררו בערבובת. שעת האפס של הדפסת הדור התקרבה. אלמוג לא בדקה הרבה ומסר את הידיעה, שהודפסה וגרמה נזק רב ליוקרה המפא"ית שניזוקה קשות. גם מעצם גילוי המיקרופון המיסטורי על-ידי אנשי השומר הצעיר.

ביום הראשון, שהיה גם האחד בחודש פברואר, בא אלמוג כהרגלו לעבודה ונקרא אל מזכיר המערכת, יצחק שילוח, שהודיע כי מטעמים תקציביים הופסקה עבודתו בי עיתון החל מאותו יום, וללא כל הודעה מוקדמת.

סיבת הפיטורין היתה, לכל הדעות, לא כל-כך תקציבית: אהרון אלמוג מסר לי עיתוני ידיעה חשובה ביותר, מבלי לטרנ לבדוק את תוכנה. ברור שאילו היתה זו ידיעה מסוג אחר, לא היה העיתון מקפיד כל-כך על כללי האתיקה העיתונאית. מה קרה? למערכת התברר כי העצורים לא הובאו לביתו של שופט-השלום זהר, להיפך, השופט הוזעק ובעשה מוקדמת מן הרגיל לבית-המישפט, ושם נתן את החלטתו לשיחרור בערבות תוך דקות ספורות, ולא חזכה לשעת התחלת עבודתם של העיתוני אים. אהרון אלמוג, שהיה בכניין בית המישפט בעת הבירור, לא ראה את השופט. זה היה קצת יותר מדי בשביל הדור: גם פגיעה ביוקרה וגם אי-דיוק.

המשק

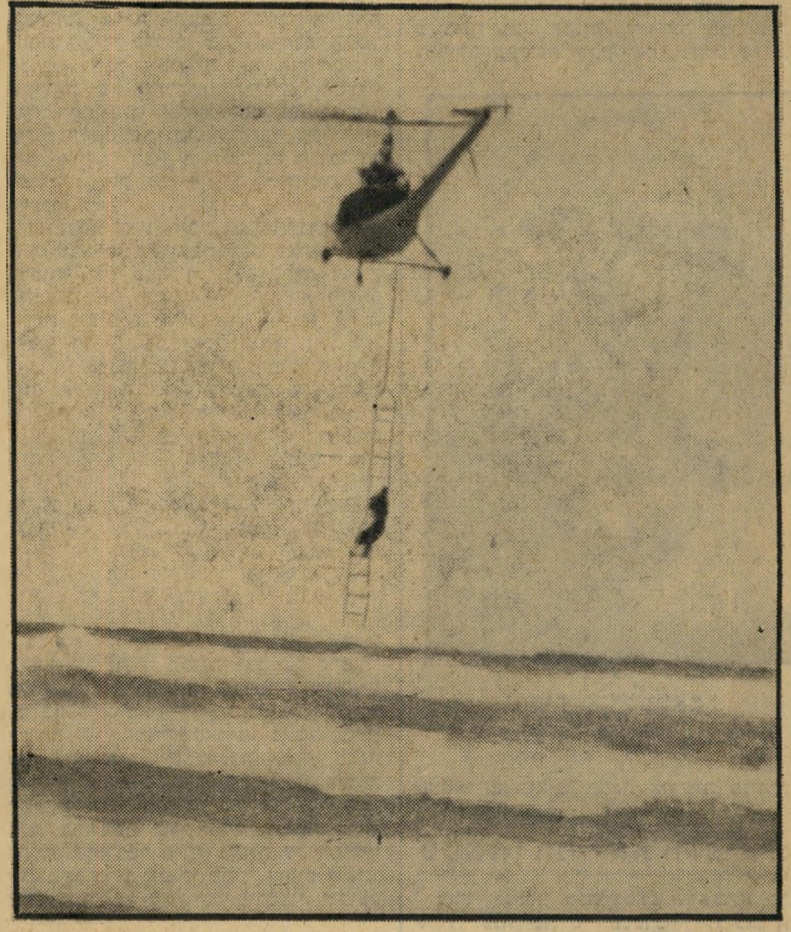
סוף האמנה

ביום האחרון השנה יפוג תוקף האמנה שניתנה לבנק לאומי לישראל, שלפיה מוציא הבנק לאור את שיתרייה-כסף עבור המדינה. כל הסימנים מראים כי תוקף הר אמנה לא יהודש, ובאחד בינואר 1954 יופיעו, יש לשער, שיתרייה-כסף חדשים, ממשלתיים, שיישאו את חתימתו של מנהל הבנק הממלכתי דויד ("קוליק") הורוביץ. כוונת הממשלה להחליף את שיתרי הכסף אינה נשמרת בסוד, בניגוד למה שהיה לפני החלפת הכסף האחרונה. לכל אחד ברור שעם הקמת הבנק של המדינה לא יהיה ערך לשטרות הישנים. אבל הפחד מפני החלפת כספים חף, מלאי השטרות שבדי-החושבים קטן במידה ניכרת, וכוח הקנייה של הלירה ירד. אם הממשלה תעמוד בדי-בורה ולא תגדיל את המחזור, והמחירים יוסיפו לעלות, לא יהיה למרבית האזרחים כסף להחלפה, כבוא המועד.

אנשים

● ראשיה-עיר המפא"י של טבריה, משה צהר, הוכיח חוש אזרחי למופת ביום הלוויית סדרן אש"ד (אגד) והשבתת הר תנועה במדינה. ששעבר במכונית הקיבוץ פרייזר הירוקה שלו ליד תחנת אש"ד בטבריה, ראה את העומדים בתור לשווא. התפנת מכל ועיסקויו האחרים, והסיע במשך שולש השעות הבאות כמאה מאנשי טבריה. התוצאה: כינוי ערבי לצהר, תוצרת מע-ברת טבריה. הכינוי: "ראם אלבלאדייה אלמליח" (ראשיה-עיר הטוב).

* על-ידי אנשי שירותי-הביטחון.

רגע בין חיים ומוות

בתמונה מזעזעת זו נראה הוטר חיים ירחמיאל נאחז בשארית כוחותיו בסולם חבלים, מפרפר בין השמיים והגלים הטורפים, כשמטוק מנסה לחלצו מספינת-יפרשים שנטרפה בים. ירחמיאל עודו שלושה שוטרים עלו על ספינת המיפרשים הלבנונית נעמת כרים, שנתפסה במים הטריטוריאליים של ישראל, נגרה על-ידי ספינת-גור של מישטרת החופים ללבנון. בגלל הים הסוער ניתקה הספינה מהגורתה, נסחפה אלי הים. השוטרים קפצו ממנה למים, מול חוף ראש-הניקרה. אלפי אזרחים עקבו אחרי מאבקס הנואש של ארבעת השוטרים על חייהם, עד שחולצו בעזרת מסוק של חיל-האוויר.